

VETOOMUS TENON LOHEN SÄILYTTÄMISEN PUOLESTA

Me allekirjoittaneet esitämme vakavan huolestuneisuutemme Tenon lohen, maailman tuottavimman Atlantin lohikannan puolesta. Katsomme, että Tenojoen lohikannan säätely on selvässä ristiriidassa Suomen ja Norjan välisen Tenojoen kalastussäännön ja siihen liittyvän kalastussopimuksen, kansainvälisten suojelusopimusten sekä kantojen suojeluun liittyvien varovaisuusperiaatteiden kanssa. Viimeisimmät tutkimukset ovat osoittaneet, että useimmilla sivujoilla on oma, ainutlaatuinen ja perinnöllisesti eriytynyt osakanta. Ne tulisi myös ottaa tulevassa säätelykäytännössä huomioon. Tenojoen lohenkalastuksen tämänhetkinen säätelykäytäntö ei mielestämme turvaa tämän ainutlaatuisen lohikannan säilymistä monimuotoisena, terveenä ja tuottavana.

Me allekirjoittaneet vetoammekin teihin, että te osaltanne toimisitte erityisen ponnekkaasti Tenon lohen suojelemiseksi ja kalastuksen säätelmiseksi niin, että lohikannan hyvinvointi sekä paikallisten että tuhansien ulkopaikkakuntalaisten kohtuulliset ja tasapainoiset lohenkalastusmahdollisuudet voidaan jatkossa turvata.

Asian tyydyttävä ratkaiseminen edellyttää Tenon lohen suojelu- ja säätelykäytännön pikaista, tasapuolista ja kaikkiin kalastajaryhmiin kohdentuvaa uudistamista.

Jyväskylässä 14. päivänä marraskuuta 2009

PERUSTELULIITE VETOOMUKSEEN TENON LOHEN SÄILYTTÄMISEN PUOLESTA

Tenon lohikanta on perinnöllisesti monimuotoinen. Sieltä on määritetty jo yli 20 perimältään erilaistunutta ja eri sivujokiin sopeutunutta osakantaa. Määrän otaksutaan vielä kasvavan. Pohjoisen sijaintinsa vuoksi nämä osakannat ovatkin toistaiseksi vältäneet ihmistoiminnan vaikutukset paremmin kuin eteläiset lohikannat. Tenojoen lohi arvioidaankin maailman tuottavimmaksi ja vähiten muuttuneeksi Atlantin lohen kannaksi maailmassa.

Tällä hetkellä ei kuitenkaan tunneta Tenon lohen osakannan tarkkaa lukumäärää. Vielä huonommin tunnetaan, kuinka kalastus kohdistuu näihin osakantoihin ja onko joku niistä vaarassa taantua tai jopa tuhoutua. Välttämätöntä osakantakohtaisesta suojelu- ja säätelyohjelmaa on vielä mahdotonta laatia. Näiltä osin tarvitaan kiireellistä tutkimustietoa.

Ainutlaatuisuudestaan huolimatta Tenojoen lohen suojelu ja säätelytilanne eivät siis vastaa ajan vaatimuksia. Päävastuu kuuluu Norjan ja Suomen virkamieskoneistolle ja tutkimustoiminnalle. Tällä hetkellä näitä asioita ministeriössä hoitaa päävastuullisena ja osa-aikaisesti vain yksi virkamies. Lapin TE-keskuksen voimavarat eivät näiltä osin ole juuri paremmat. Tämä ei voi olla oikein, kun otetaan huomioon kyseisen lohikannan ainutlaatuisuus ja merkitys.

Lähes 20 vuotta sitten Suomi ja Norja sitoutuivat valtiosopimuksella ja kalastussopimuksella säilyttämään Tenon lohikannan monimuotoisena ja tuottavana. Samalla sopijavaltiot päättivät sivujokien osalta samoista tai niitä tiukemmista määräyksistä. Näitä sitoumuksia on laiminlyöty erityisesti suomenpuoleisissa sivujoissa, joissa verkotus rehoittaa, pyydysyksikkömäärät ovat epämääräisesti lisääntyneet ja turisteja on viety kalalle jopa Kevon luonnonpuistoon. Valvonnan pelotevaikutus on myös olematonta sen vähäisyyden ja sanktioiden olemattomuuden vuoksi. Esimerkiksi skotlantilaisilla lohijoella lohen salakalastuksesta seuraa kaiken kalastus- ja oheisvarustuksen menetys ilman takaisin lunastusoikeutta.

Pääuomankaan osalta tilannetta ei voida pitää hyvänä, koska toistakymmentätuhatta vapakalastajaa pyytää ilman lupa- ja saalisrajoituksia ja joen arvokkaimpaan osaan eli suuriin naarasiin kohdistuva kulkutuspyynti jatkuu entisellään. Tenon lohenkalastuksen säätely tulisikin uudistaa sellaiseksi, että se voidaan aloittaa kalastuskaudenkin kuluessa heti, kun tilanne sitä edellyttää.

Tutkijoiden tärkein tehtävä on arvioida mahdollisimman luotettavasti Tenon lohikannan koko, koon muutosennuste sekä kestävä saaliin määrä. Saaliin jako eri kalastajaryhmien kesken tulisi sopia viranomaisten toimesta kalastuspoliittisin perustein. Ennen tällaisen säätelymallin täysimääräistä toteutumista aloitetaan jokaista kalastajaryhmää koskeva saaliskalamäärän ja saalistusvuorokausien supistaminen.